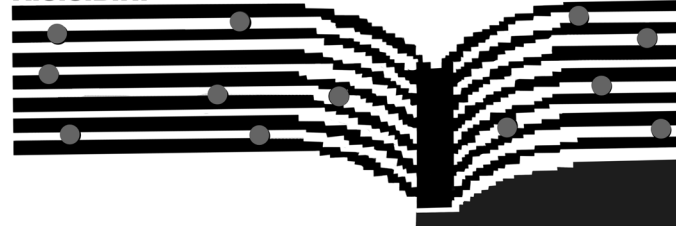

Răsunetul cultural

A.S.S.B.N.

ASOCIAȚIA SOCIETATEA SCRITORILOR DIN BISTRIȚA-NĂSĂUD

An. VII; Nr. 12 (80), decembrie 2019

Apare lunar sub egida Filialei Cluj a

Uniunii Scriitorilor din România

Supliment literar și artistic realizat de Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud

ADUCERILE-AMINTE:

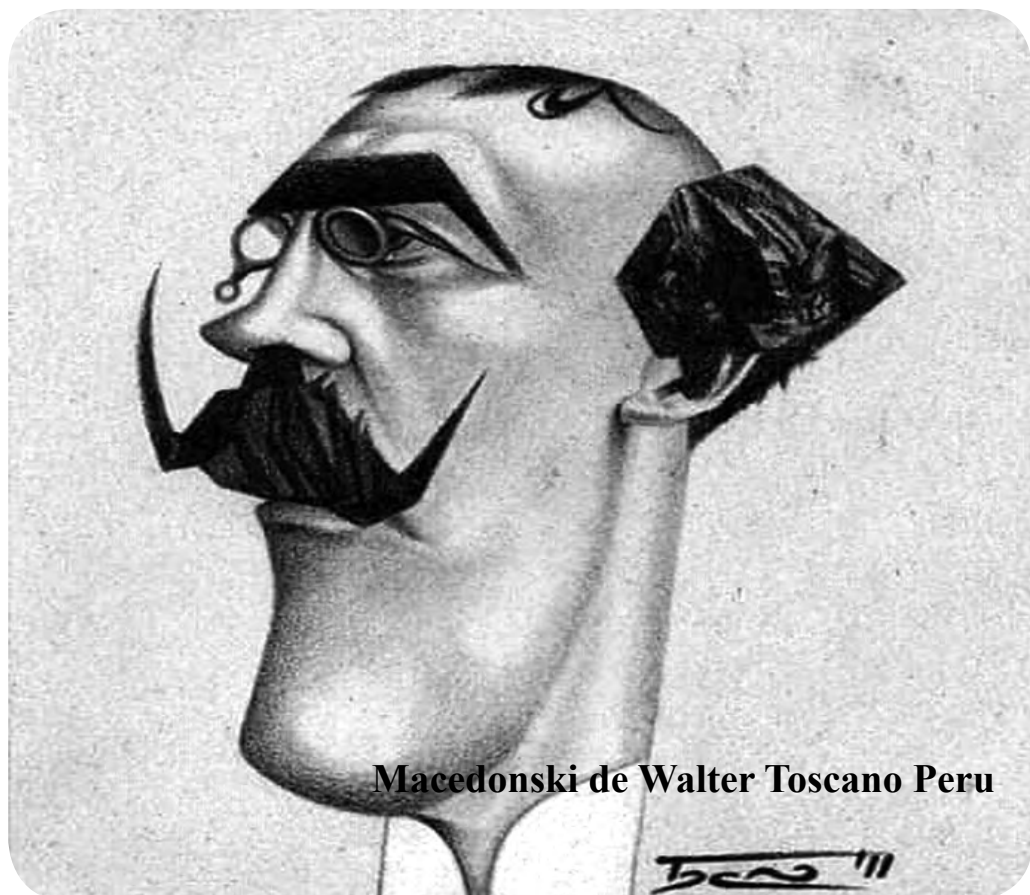
CENTENAR Alexandru Macedonski (1854-1920)

Rondelul rozelor ce mor

E vremea rozelor ce mor,
Mor în grădini și mor și-n mine --
Ș-au fost atât de viață pline,
Și azi se sting așa ușor.

În tot, se simte un fior.
O jale e în orișicine.
E vremea rozelor ce mor --
Mor în grădini, și mor și-n mine.

Pe sub amurgu-ntristător,
Curg vălmășaguri de suspine,
Și-n marea noapte care vine
Duoase-și pleacă fruntea lor... --
E vremea rozelor ce mor.

Macedonski de Walter Toscano Peru

EDITORIAL:

Bădiucu

amintim că îl întâlnim folosit între iubiți, înnobilând adresa („Bade, dorul dumitale/ Și-asar-o trecut pe vale...”), alături de forma comună cu „tu” („Bade, dorul de la tine/ Peste multe dealuri vine...”).

Politețea înobilează omul, atitudinea lui, îl așază, îndrăznesc să spun, deasupra unei condiții comune, prin limbaj, acest univers specific care îl definește și în care ființa locuiește. „Bădiucu” este un termen ardelenesc specific, dar are corespondent și la românii de dincolo de arcul carpatic. Moldovenii folosesc „bădie”, iar muntenii „bădiță”. Oare cine ar putea să nu-și amintească faptul că Ion Creangă i se adresa bunului său prieten, chiar mai tânăr decât el!, cu „bădie Mihai”! Era atâta apropiere și atâta frumusețe în același timp în această spunere! Iată cum forma de politețe poate să fie și o formă de apropiere în același timp, delicată și profund înțeleasă.

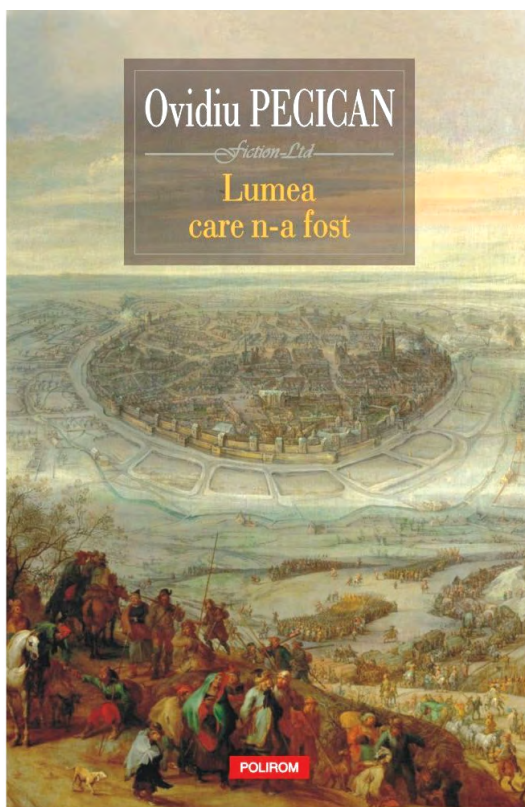
Să înțelegem bine, fiecare popor, trăind în propria sa limbă, are specificul său și își manifestă diferit atitudinea și raportul în care se află cu semenii. Ar putea spune cineva că englezii sunt mai puțin politicoși dacă au o singură formă, atât pentru „dumneavoastră” cât și pentru „tu”? Mă îndoiesc!

În schimb, societatea românească a degradat mult valorile tradiționale în ultimele decenii. Ele sunt oglinda unor raporturi diferite între oameni, și nu dintre cele mai pozitive. Cei mai mulți nu mai simt nevoia cultivării propriei limbi, a nuanțării spunerii, nu mai realizează că limba pe care o folosesc îi reprezintă. Cauzele sunt, se înțelege, mai multe, dar, când e de arătat cu degetul, a devenit o obișnuință să privim spre generațiile tinere, spre internet, spre platformele de socializare etc. Eu unul nu doar că am rezerve în acest sens, ci sunt convins că vinovații sunt în altă parte. În primul rând, am ridicat la nivel de decizie în societatea noastră oameni fără educație, fără cultură, care nu își cunosc trecutul, valorile complexe ale limbii pe care o vorbesc, dar care consideră că pozițiile pe care s-au înălțat le-au dat brusc și minte, ceea ce este o mare eroare. Dacă tot aminteam de Eminescu și Creangă, v-ați gândit cum ar suna în gura lor, indivizi care pretind să fie modele, acel „bădie Mihai”? Eventual: „Bă, Mișule, ciocul mic!”, la care ar mai adăuga și o salată de organe. Aici, oameni buni, trebuie găsiți groparii valorilor noastre tradiționale, nu în tinerii care, pe bună dreptate, rămân singura speranță a neamului.

Andrei Moldovan

Jocul cu istoria

Volumul lui Ovidiu Pecican, „Lumea care n-a fost. O odisee în scrisori și documente moldovenești din prima parte a secolului al VII-lea: roman” (Editura Polirom, Iași, 2018) este compus dintr-o serie de epistole atribuite unor personaje din lumea și perioada istorică la care se face referire în chiar titlul cărții.

Din capul locului suntem avertizați în ceea ce privește autenticitatea acestor scrieri, numite fiind surse, precum și alte detalii, menite să confere veridicitate științifică textelor. „Scrise în chirilice, legate între ele – din câte mi-am dat seama mai apoi – și chiar ordonabile într-o anumită succesiune, aceste mărturii ale trecutului m-au frapat prin aerul lor specific, în multe privințe anunțator de reevaluări ale unui trecut ce rămâne, oricum, insuficient cunoscut.” (p. 6) Acestea și multe alte mențiuni ale „editorului” par a atribui acestor epistole, printr-o mare șansă recuperate din arhive și fonduri de documente de mult uitate, un soi de credibilitate istorică, o aură fină de validare științifică.

Iar faptul că lucrurile nu stau întru totul astfel, devine cumva nesemnificativ. Aceasta se datorează, așa zice, faptului că epistolele acestea devin sub ochii cititorului un joc postmodern al adevărului cu ficțiunea, al veridicului cu invenția, al istoriei, în cele din urmă, cu literatura. Nu este primul demers de acest fel nici în scrierile istorice, după cum deja a fost semnalat, nici în literatura noastră. Să nu uităm savuroasa scriere a lui Ion Groșan – „O sută de ani de zile la Porțile Orientului”, bunăoară. Ceea ce izbuteste să creeze aici Ovidiu Pecican însă, este o recreere a unei lumi nu doar prin moravuri, relații socio-umane etc., ci prin însăși limba ei. Moldova secolului VII se reflectă în scrierile acestea prin limbajul lor, mai înainte să o putem recunoaște în faptele oamenilor ce scriu sau despre care sunt scrise epistolele. Există câteva raporturi pe care cu ușurință și finețe scriitorul clujean le reconsideră. Mai întâi este vorba, firește, despre raportul ficțiunii cu istoria. Suntem, trebuie s-o recunoaștem, avertizați din încă titlul cărții în legătură cu faptul că lumea aceasta este

una care „n-a fost”. Astfel că se poate vorbi aici despre o ficțiune istorică ce traversează granițe, apropiindu-se mai degrabă de un Umberto Eco în ceea ce privește jocul acesta al transgresărilor. În ciuda faptului că scrisorile sunt scrise de fapt de către autor pentru a reconstitui o lume, lumea aceasta este recognoscibilă în limbaj, în moravuri, în luptele (cu sabia sau prin orice alte mijloace) pentru putere, în chiar personajele ei, fie ele și ficționale.

Mai mult decât atât, demersul lui Ovidiu Pecican dobândește veridicitate în apropierea (epistolarul are acest beneficiu) aproape intimă de lumea pe care o redă. Nu doar fapte (istorice sau nu) sunt relevate aici, ci și trăiri ale personajelor, emoții. „Adecă io, Costandachi vel pitar, zăc domniei tale ce te țin a fi inema mea, că de când m-am tupilat iar la poală de codru pre lângă măria sa Domnul, spre a sluji în harț ba contra păgânului, ba a leahului, ba a ungurului, numai la măria ta mă ațin cu gândul. Iară sara ce-au fostu rămâne și nu se preschimbă în zăua ce-au vinit, că numai o dată în traiul de muritoriu pre pământ așa ceva poate fi”, îi scrie ibovnicul iubitei sale, bunăoară (p. 43).

O altă serie de raporturi care sunt semnificativ reconsiderate aici este acela al autorului/editorului/cititorului. Editorul este aici scriitor, numai că, dacă ar fi să păstrăm poziția editorului intactă (crezând cele scrise în cele două note din debutul cărții), scriitorii/cititorii acestor epistole s-ar găsi cu toții în universul ficțiunii. Iar jocul acesta, stabilirea raporturilor și pozițiilor ne face pe cei care citim cartea să participăm cât se poate de activ, devenind, fără știrea noastră, dacă nu înseamnă încropirea relației ficțiunii cu veridicul, relație pe care suntem lăsați liberi să o elucidăm și să o sedimentăm după bunul plac.

Dincolo de toate acestea, Ovidiu Pecican reușește să (re)construiască o lume aparte. Înțeleserea unor intrigi (mai mult sau mai puțin conexe) ce se suprapun, se continuă, se opun, pe alocuri, face din suita aceasta de scrisori și răvașe un roman. Un roman pe care-l urmărești sedus înainte de toate de puterea vie a limbajului utilizat. Fin cunoscător al scrierilor medievale (și nu numai...), scriitorul, punându-l cumva în umbră pe istoric, izbuteste să confere savoare scrierii prin limbajul folosit. Nu puține sunt pasajele încărcate de umor fin în care maniera în care este redată o scenă stârnește râsul. De altfel, (demers postmodern și acesta) gravitatea scrierilor istorice este subminată de șăgălnicia redării. „S-aude vorbă pe părțile aiestea că la voi colea în codru mai multă zarvă făce-re-ar viinul și muiarăle decât scrășna armelor. Care, dacă așa-i, pace bună și numai veselie să hie”, îi scrie un boier fiului său, ce lupta în slujba Domnitorului (p. 80).

Cartea lui Ovidiu Pecican, chiar dacă nu este o lectură tocmai facilă, are marele merit de a cuprinde și surprinde trăsăturile esențiale ale unei epoci. De la luptele pentru putere, la poveștile de dragoste (legitime sau adultere), totul intră sub copertele acestui volum șăgalnic și serios în același timp.

Vasile Vidican

Elogiul Profesorului

La împlinirea vârstei de 85 de ani, profesorul universitar, conducătorul de doctorate, rectorul, decanul, directorul de teatru, redactorul - șef adjunct de revistă, criticul literar (care însumează atât istoricul și eseistul, cât și cronicarul literar) ION VLAD a fost sărbătorit printr-un volum omagial intitulat „Ion Vlad sub imperiul lecturii” (Cluj – Napoca, Ed. Eikon, 2014), volum coordonat de fosta sa studentă Laura Lazăr Zăvăleanu (actualmente profesoară la Sorbona), în care au semnat: Ștefan Manasia, Nicolae Gheran, Ion Brad, D. R. Popescu, Ileana Mălăncioiu, Irina Petraș, Ion Cocora, Cornel Ungureanu, Olimpiu Nușfelean, Ilie Rad, Ioan-Aurel Pop, Horia Bădescu, Ion Taloș, Constantin Cubleșan, Horea Poenar, Eugen Uricariu, Nicolae Băciuț, Petru Poantă, Ștefan Bobely, Ion Crețu, Ion Buzăși, Titu Popescu, Nicolae Prelipceanu, Ion Istrate, Traian Vedinaș, Andrei Moldovan, Ion Pop, Aurel Sasu, Mircea Muthu, Gheorghe Glodeanu, Iulian Boldea, Diana Adamek, Laura Pavel, Rodica Grigore, Mircea Popa, Laura Lazăr Zăvăleanu și Dora Pavel.

Iată că, la împlinirea venerabilei

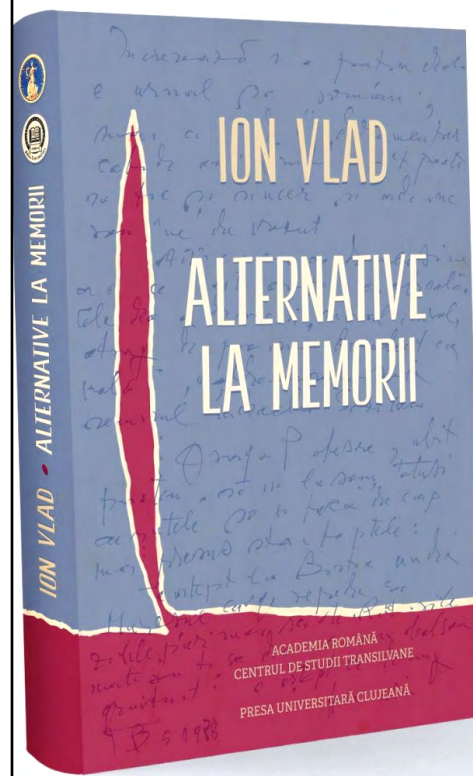
piu Nușfelean, Horea Poenar, Iulian Boldea, Paul Boca și Ilie Rad. Din cele acordate până în 1989 se simte că răspunsurile criticii sunt cenzurate, confesiunea domniei sale s-ar fi vrut mai laxă, dar ceva îl determină să nu poată merge cu gândul până la capăt; partidul-stat nu permitea acest lucru. Totuși, a fost bine că generații de studenți au avut ca model și reper, printre mulți alții, pe profesorul Vlad. Cărțile sale fundamentale sunt și astăzi obligatorii nu numai pentru studenții de la Litere, ci și pentru prozatorii care trebuie să acorde folosirii cuvântului mare atenție și acribie, aproape ca într-o lucrare științifică, fără a se îndepărta de la principiul estetic al lui Maioreșcu și E. Lovinescu, de spiritul iluminist al Școlii Ardelene și de promovarea valorilor autentice, el fiind unul din pilonii fundamentali ai școlii critice de la Cluj. Scopul lor primordial fiind ademenirea cititorului la o lectură temeinică și continuă. Amintesc aici: „Descoperirea operei” (1970), „Povestirea. Destinul unei structuri epice” (1972), „Convergențe” (1972), „Lectura: un eveniment al cunoașterii (1977)”, „Cărțile” lui Mihail Sadoveanu” (1981), „Aventura formelor” (1996), „Romanul universurilor crepusculare” (2004) etc.

Secțiunea a II-a cuprinde o stufoasă corespondență de la o serie de personalități ale vremii, dintre care amintim: Gabriela Adameșteanu, Maria Banuș, Ana Blandiana, Geo Bogza, Radu Cosașu, Valeriu Cristea, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Nicolae Gheran, Bedros Horasangian, Norman Manea, Mircea Martin, Ileana Mălăncioiu, Dan C. Mihăilescu, I. Negoșescu, Z. Ornea, Ioana și Liviu Petrescu, Marta Petreu, Valentin Silvestru, Mircea Horea Simionescu, C-tin Țoiu, Cornel Ungureanu, Ion Vartic, Răzvan Voncu, Mihai Zamfir, Horia Zilieru ș. a.

Secțiunea a III-a este împărțită în alte șapte părți, toate cuprinzând scrieri de ale Profesorului, după cum urmează: „Studii despre scriitorii români, publicate în volume colective” (Ion Breazu, Ion Agârbiceanu și Ioana Em. Petrescu), „Dezbateri teoretice”, „Prefețe și postfețe” (cărților semnate de: Georgeta Mircea Cancicov, Octavian Fodor, Meliusz Jozsef, Cezar Petrescu, C-tin Cubleșan, Traian Mihai Neamțu, Al. Călinescu, Gavril Scridon, Pavel Dan și Alexandru Zotta), „Răspunsuri la anchete literare” (publicate în revistele: „Steaua” (în 2 numere, 1962, respectiv 1970), „Luceafărul” (1971), „România literară” (1973), „Viața românească” (1984), „Apostrof” (în 2001 și 2005), „Portrete și evocări” (despre Ion Vlasiu, Vlad Mugur, Victor Vlad și Nicolae Gheran), „Note de călătorie” din U. R. S. S. și China) și „Varia” (gânduri despre CULTURĂ ȘI DEMNITATE, publicat în 27 decembrie 1989, în „Adevărul în libertate”, anul I, nr. 5, p. 4, „A fost odată în Cluj...”, reprodus din „Clujul din cuvinte”, antologie ilustrată alcătuită de Irina Petraș, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2008, pp. 400-403. și „Era ziare, evenimente”, reprodus din vol. 70 Filiala Cluj a Uniunii Scriitorilor din România. Almanahul literar/ Steaua, volum alcătuit de Irina Petraș, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2019, pp. 44-47).

Dacă vreți să cunoașteți mai bine personalitatea eruditului Profesor, vă invit să citiți și acest op să vă convingeți de „integritatea sa morală ireproșabilă, cu o scriitură elegantă, dar incisivă” cum îl consideră C-tin Cubleșan.

Icu Crăciun

vârste de 90 de ani, un alt student de-al domniei sale, Ilie Rad, a conceput un alt volum omagial dedicat Profesorului, intitulat „Alternative la memorii – dialoguri, corespondență, mărturii” (Academia Română – Centrul de Studii Transilvane și Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019), având alături o echipă formată din: Lia Brad Chisacof, Mihai Cistelecian, Florina-Diana Cordoș, Vasile V. Filip, Andrea Nagy, Alexandra Ormenișan, Carmen Țăgșorean și Simona-Maria Vlasiu. (Îi cer iertare Domnului Profesor, fiindcă știu și din textul scris de actualul rector al Universității clujene, istoricul Ioan-Aurel Pop, că nu îi plac laudele, „nici dacă se numesc elogiile sau omagii”).

Această carte de 562 de pagini cuprinde interviuri acordate între 1971 și 2019 de Ion Vlad următorilor: Titu Popescu, Natalia Stancu, Dorin Tudoran, Ion Drăgănoiu, Nicolae Băciuț, Tudor Dumitru Savu, Dora Pavel, Gheorghe Glodeanu, Letiția Ilea, Daniel Drăgan, Ștefan Manasia, Olim-

SUMARUL ANULUI 2019

Poezie

- Vasile Cihorean: grupaj de poeme (6)
Menuț Maximilian: „Ultimul înger”, grupaj (2)
Veronica Oșorheian: pagină aniversară, poezie (3)
Virgil Rațiu: „Fabule fastuoase” (9)

Proză

- Andrea H. Hedeș: „Planșeta cu plastilină” (debut în proză) (1)
Alexandru Uiuu: „Glezna lui Messi” (4)
Olimpiu Nușfelean: „În ploaie, spunând poezii”, „Ultimul trandafir”, „Oamenii din vremea lui Ion Sterp” (7)
Leon-Iosif Grapini: „Sărbătorile de iarnă în satul de altădată” (12)

Memorialistică

- Gavril Moldovan: „Jurnal auster”, fragmente (5)

Antologie SSBN

- Olimpiu Nușfelean: „În cumpănă” (7)

Aducerile-aminte

- Ion Barbu: „Bălcescu trăind” (6)
Otilia Cazimir: „Moș Andrușca” (2)
B. Fundoianu (Benjamin Fondane): „Charme Dange-reux” (10)
J. W. Goethe: „Celei de departe” (traducere de Nicu Porsenna) (8)
Iulia Hașdeu: „A fi iubită” (11)
Alexandru Macedonski: „Rondelul rozelor ce mor” (12)
Camil Petrescu: „În ceasul dintâi” (4)
Edgar Allan Poe: „Sonet – La Zante” (traducere de Dan Botta) (1)
Elena Văcărescu: „Patriei mele” (9)
Paul Verlaine: „Apus de sorii”/ „Soleils couchant” (tra-ducere de Dinu Albulescu) (3)
Walt Whitman: „Zile senine” (traducere de Margareta Sterian) (5)

Reportaj

- Dan Dogaru și Daniel Viorel Partene: „Rebreniana – re-uniuni de interes, cu dezbateri, lansări și vernisaje” (8)
Menuț Maximilian: „Zilele prozei la Cluj, Chiuza și Ma-ieru. Laureții ediției 2019” (10)
Damaschin Pop Buia: „Târgul de carte de la Frankfurt 2019” (11)

Cronică plastică

- Zorin Diaconescu: „Prezentul continuu de la căpiță la facebook” (8)

Scriitori români de pretutindeni

- Eugen Barz (Spania), poezie (2)
Tudorica Bindea (Franța), poezie (6)
Ovidiu Constantin Cornilă (Spania), poezie (5)
Damaschin Pop Buia (Germania), poezie (4)
Theodor Damian (S. U. A.), poezie (3)

Redacția Răsunetul Cultural vă urează Sărbători Fericite și un An Nou plin de realizări literare

Comentarii critice

- Icu Crăciun:
„Adrian Țion și Constantin Râpă” (1)
„Când lumina este personaj” (Yasunari Kawabata) (2)
„O carte temerară” (Horia Gârbea) (3)
„Un ambasador al satului românesc” (William Blacker) (4)
„Grigore Cotul se întoarce... pe partea cealaltă” (5)
„Iubirile lui Hemingway” (6)
Andrea H. Hedeș – prozatoare (8)
„Daniel Moșoiu și arta dialogului” (9)
„O nouă carte de critică literară” (Andrei Moldovan) (11)
„Elogiul Profesorului” (Ion Vlad) (12)
Menuț Maximilian:
„Istorie/ literatură” (Andrei Moldovan) (10)
Victor Știr:
„Icu Crăciun, în dulcele stil clasic” (7)
Vasile Vidican
„Monografia unei copilării” (Iacob Naroș) (1)
„Despre voluptățile criticii de întâmpinare” (Andrea H. Hedeș) (2)
„Profilul unui cosmoscriitor: Al. Cristian Miloș” (4)
„Caligrafii spirituale” (Călin Emilian Cira) (5)
„Despre iubire și prietenie” (Al. Uiuu) (6)
„Laudă satului bistrițean” (Menuț Maximilian) (7)
„Despre lumină și umbre” (Dan Coman) (8)
„Povestiri fabuloase de citit la orice vârstă” (9)
„Un omagiu necesar” (Niculae Gheran) (11)
„Jocul cu istoria” (Ovidiu Pecican) (12)

Istorie literară

- Gheorghe Pleș: „Noi contribuții documentare la bio-grafia Veronicăi Micle” (9)

Editoriale

- Nicolae Bălcescu:
„Ardealul” (6)
Andrei Moldovan:
„Gust amar” (1)
„Transparență și opacitate” (2)
„Procese verbale confuze-1” (3)
„Procese verbale confuze-2” (4)
„Și să-mi spui, dragă mamă, ce mai face puiul meu, al de dibol” (5)
„Literatură și rezistență” (7)
„Dei” (8)
„Mult e dulce și frumoasă” (9)
„Niculae Gheran” (10)
„Aniversări cu ploi și stele în noiembrie” (11)
„Bădiucu” (12)

Confluente

- „Un text testamentar al Reginei Maria” (1)
„O revistă literară de mare vizibilitate: Neuma” (7)
„Centenar: Universitatea Națională a Daciei Superioa-re. Vasile Pârvan – Datoria vieții noastre” (11)

Redacția:

Redactor șef: Andrei Moldovan
Redactori: Icu Crăciun, Menuț Maximilian, Vasile Vidican
Prezentare grafică: Maxim Dumitraș
Tehnoredactare: Claudiu Moldoveanu
Adresa: str. Bistricioarei nr. 6, Bistrița - jud. Bistrița-Năsăud;
email: rasunetul@rasunetul.ro